

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د مولانا سعید افغاني د سولې او تفاهم، نشراتي ارگان

www.said-afghani.org

آزاده، ټولنيزه، علمي، فرهنگي او نشراتي ارگان

Dr.Said Afghani

د مولانا سعید افغاني : آزاده ، ټولنيزه، علمي ، فرهنگي او نشراتي ارگان ته ښه راغلاست !

نوښته از : مولانا داکتر محمد سعید « سعید افغاني »

تاریخ نشر: 9 اگست 2026 میلادی

قضا و قدر از دیدگاه من!

من پس از تفکر و بعد از دقت و غور زیاد دریافتم که: قضا و قدر الهی یکی از مسایل علمی خداوند تعالی است که نظر به علم قدیم خویش ، صدور افعال و کردار مخلوق خویش را ثبت کرده است .

طوریکه شما میدانید بشر نظر به معاذیر بشری نمیتواند راجع به فردا ، علم ثابت داشته باشد با آنچه که از حواس و احساس او غایب است و بفکر او نمیاید و نمیداند. پس؛ معذور است که علم به فردا و قرن بعدی را داشته باشد . یعنی بشر اکثراً ماوراء پرده را نمی داند و به کار هایکه غایب از او است و طرف آخر پرده دیوار و کوه قرار دارد معلومات متیقنی ندارد.

اما؛ خداوند تعالی نظر به این عقیده که دارای تمام صفات کمالی و منزّه از همه عیوب و نواقص است و او فوق فردا و تمام ادوار ، قرن‌ها و زمانها است و همه موجودات و مخلوقات تحت مشاهده اوست ، علم دارد که از مخلوقات او چه صادر میشود و در گذشته و فردا و تمام ادوار و قرن‌ها بعدی چه واقع شده و میشود!

پس؛ اگر خداوند تعالی نظر به علم قدیم و ثابت خویش معلومات خویش را ثبت نموده و از قضا و قدر تعین کند . معنی آن را ندارد که از بشر اختیار سلب کرده باشد.

زیرا؛ خداوند تعالی در حوزه دنیا بشر را مختار آفریده و با وسایل « دست و پا و سایر اعضا، جوارح ، عقل و فکر » داده است تا به وسایل دست داشته خویش ، البته موافق به رهنمایی انبیاء و رسل طبق منطق و استدلال و تجارب ، کار و عمل نمایند.

شما میدانید که علم شما بالای یک شخص تاثیر کلی ندارد تا او مطلقاً موافق علم شما حرکت نماید! شما تصور کنید که اگر یک شخص مثلاً بالای کوه قرار داشته باشد و هر دو طرف کوه را می بیند و از مشاهده خود به مردم هر دو طرف کوه خبر میدهد که فلان شخص اله جارحه را برداشته و فلان شخص را میزند.

ایا؛ در همین صورت اگر آن شخص بواسطه الت جارحه دست داشته خود مرتکب جرم میگردد و یک انسان بیچاره را مورد حمله قرار داده و مجروح میسازد ، کدام نفر را مسؤول و ملزم میگویند؟

آیا؛ ملزم شخص است که مرتکب جریحه گردیده و یا آن شخص است که از بالای کوه بمردم خبر داده که فلان شخص مرتکب چنان جریحه می‌گردد؟

واضح است که ما آن شخص را دستگیر میکنیم که مرتکب جریحه گردیده و نه آن شخصی را که از بالای کوه به مردم خبر داده است! بلکه خبر دهنده را باید مورد تقدیر قرار دهیم، زیرا؛ او میگوید که از این جریحه باید جلوگیری شود.

پس تصور کنید که مانند شخص مذکور، بالای کوه خداوند تعالی قرار دارد و همه اعمال و کردار مخلوق بنزد او حاضر و شاهد است که در قضا و قدر خویش از آن معلومات داده است. بنا؛ اگر او تعالی در قضا و قدر خویش از اعمال و افعال مردم معلومات داده است، معنی آن را ندارد که اختیار بشر را سلب کرده و بشر مختار آفریده نشده است.

بلکه حقیقت این است که :

قضا و قدر عبارت از علم قدیم و ثابت خداوند تعالی بالای همه حرکات مخلوق است که به اختیار انسانها هیچ اثر منفی وارد نکرده و بشر نظر به عدم جبر و اگر به اختیار خویش با اینکه با وسایل داده شده و راه های ثواب و عقاب را میداند؛ مسؤول حرکات و اعمال و کردار خود باشند. بناً اگر مرتکب اعمال نیک میشود، معاونت الهی با او هم‌نوا و مستحق ثواب و مکافات بوده و اگر مرتکب اعمال بد میشود، موجب نارضایی الهی و مستحق جزا و عقاب می‌گردد.

فایده عقیده به قضا و قدر:

اگر مردم عقیده داشته باشند که خداوند تعالی به همه حرکات مخلوق عالم و دانا است و همه اعمال و کردار مخلوق در قضا و قدر معلوم و روشن بوده! ضرور مردم از اختیار خویش استفاده نیک نموده در حوزه اختیار مرتکب اعمال نیک میشوند.

شما تصور کنید که اگر مردم از ته قلب عقیده داشته باشند که خداوند تعالی حاضر و شاهد اعمال ایشان است و اعمال آنها موجب ثواب و عقاب می‌گردد، ضرور مساعی متعدد را در راه های خیر و سعادت بخرچ میرسانند.

بنا؛ آنها که مطلب قضا و قدر خوب نه فهمیده اند، باید به فهمند که مسئله قضا و قدر آن طوری نیست که فرقه جبریه می‌گوید! زیرا فرقه جبریه از بشر قطعاً اختیار و حریت را سلب کرده است. و از جانب هم مخالفین اسلام از روی عناد و یا عدم غور و دقت در اسلام و ادیان آسمانی، عقیده قضا و قدر را سبب عتالت و عقبمانی معرفی می‌نمایند. والله اعلم بالصواب

سعید افغانی

سال ۱۳۵۰ - خیرخانه مینه - کابل

تهیه و ترتیب کننده : برهان الدین « سعیدی »

www.said-afghani.org - بازگشت به صفحه اصلی